

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

11 iunie 2018

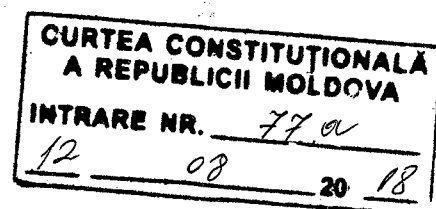
SD nr. 17

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

MD 2004, mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu 28

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin.(1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16.06.1995

I. AUTORUL SESIZĂRII

Simion GRIȘCIUC – deputat în Parlamentul Republicii Moldova

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul sesizării privind controlul constituționalității îl constituie sintagma **„până la 30 iunie 2018”** prevăzută la punctul 3 din Hotărârea Guvernului nr. 613 din 01.08.2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor de tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe.

Sesizarea privind controlul constituționalității prevederilor enunțate este ridicată în temeiul articolului 135 alin.(1) din Constituție, a dispozițiilor art. art. 4 alin. (1) lit. a) și 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională precum și art. art. 4 alin. (1), lit. a), 38 alin. (1) lit. g), 39 și 62 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, ce conferă subsemnatului calitatea procedurală de autor al sesizării.

Motivul pentru inițierea prezentei sesizări au servit multiplele adresări ale unor agenți economici a căror activitate va fi periclitată odată cu intrarea în vigoare a Hotărârii contestate. Adresările agenților economici se anexează la prezenta sesizare.

III. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederi relevante ale Constituției:

Articolul 9

Principiile fundamentale privind proprietatea

„(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Averea dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.”

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 126 Economia

„(1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.

(2) Statul trebuie să asigure:

a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține, în condițiile legii;

- b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
- c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;
- d) stimularea cercetărilor științifice;
- e) exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale;
- f) refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;
- g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții;
- h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.”

Articolul 127

Proprietatea

„(1) Statul ocrotește proprietatea.

(2) Statul garantează realizarea dreptului de proprietate în formele solicitate de titular, dacă acestea nu vin în contradicție cu interesele societății.

(3) Proprietatea publică aparține statului sau unităților administrativ-teritoriale.

(4) Bogățiile de orice natură ale subsolului, spațiul aerian, apele și pădurile folosite în interes public, resursele naturale ale zonei economice și ale platoului continental, căile de comunicație, precum și alte bunuri stabilite de lege, fac obiectul exclusiv al proprietății publice.”

2. Prevederi relevante ale Hotărârii Guvernului nr. 613 din 01.08.2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor de tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe:

„3. Stocurile de produse din tutun și produse conexe fabricate până la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri vor fi comercializate până la 30 iunie 2018”.

3. Prevederi relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele

adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997) sunt următoarele:

**Articolul 1 din Protocolul adițional nr.1
la Convenție, Protecția proprietății**

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

**IV – EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL
SESIZĂRII**

1. Hotărârea Guvernului nr. 613 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor de tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe a fost aprobată la 01.08.2017 și a intrat în vigoare de la 01.01.2018. Conform punctului 3 al acesteia, toate produsele de tutun, etichetarea cărora nu se încadra în cerințele prezentei Hotărâri, urmează a fi comercializate până la 30.06.2018.

2. Considerăm că, această limitarea a dreptului de a comercializa bunurile obținute legal (în cazul dat produselor de tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe) aduce atingere directă asupra drepturilor garantate de Constituția Republicii Moldova prin articolele 9, 46, 126 și 127.

3. În așa mod, o astfel de limitare a comercializării generează profunde implicații cuantificabile în ceea ce privește situația economică a persoanei juridice, care în activitatea sa achiziționează legal bunuri în scopul realizării acestora, în unele situații achitând toate drepturile de import. În respectiva circumstanță, pct. 3 din Hotărârea Guvernului nr.613/2017 afectează dreptul de proprietate și libertatea economică a agenților economici. Or, prin prisma prevederilor art. 126 alin. (2) lit. b) din Constituție, statul este obligat să asigure libertatea comerțului și a activității de întreprinzător.

4. Menționăm că, statul, concomitent cu sporirea măsurilor luate în scopul diminuării fumatului, urma să stabilească un mecanism care ar permite agenților economici epuizarea stocurilor de mărfuri produse anterior, în măsura în care să asigure proporționalitatea interesului general urmărit prin impunerea unor noi ambalaje cu scopul descurajării fumatului și posibilitatea agenților economici de a dispune de bunuri. Or, ingerința în dreptul de proprietate trebuie să mențină un

echilibru între interesul general al statului și interesul particular al individului.

5. Considerăm că, statul dispune de suficiente pârghii ce ar putea controla importul sau producția produselor de tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe care nu se încadrează în cerințele Hotărârii Guvernului nr.613/2017. Astfel, nu vedem necesitatea și rostul interdicției de a comercializa stocurile importate sau produse până la adoptarea Hotărârii menționate.

Articolul 126 din Constituție stabilește principiile economiei de piață, bazate pe proprietatea publică și privată. Astfel, proprietatea devine un element indispensabil al societății și al statului. Atât în sens economic, cât și în sens juridic proprietatea este expresia supremă a accesului oamenilor la posesiunea, folosința și dispoziția bunurilor.

6. Potrivit articolului 127 din Constituție, statul ocrotește proprietatea, iar articolul 46 alin.(1) și alin.(2) stipulează că dreptul de proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate și nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

7. Suplimentar normelor constituționale, este necesar să reținem că dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia este consacrat ca un drept fundamental atât prin articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenția Europeană, cât și prin articolul 17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului. În sensul Convenției Europene, noțiunea de „bunuri” cuprinde atât bunurile mobile, bunurile imobile, alte drepturi reale, cât și „speranța legitimă” de a obține un avantaj patrimonial.

8. Totodată, speranța de a i se recunoaște un drept de proprietate ce nu poate fi exercitat efectiv nu poate fi considerat ca un „bun” în sensul articolului 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, și la fel se întâmplă și în cazul unei creanțe condiționale care se stinge din cauza neîndeplinirii condiției (*a se vedea Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein vs. Germania*, nr. 42.527/98, §§ 82 și 83).

9. În acest sens, cu referire la jurisprudența Curții Europene, Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în Hotărârea nr.10 din 20 iunie 2006, a menționat următoarele:

„[...] Evident, ca și în cazul altor drepturi materiale, garantate de Convenție, statul poate restrânge exercițiul dreptului de proprietate. El poate lipsi persoana de proprietate „în interesul societății și în condițiile prevăzute de lege”.

Totodată, el poate „să asigure adoptarea unor asemenea legi, pe care le consideră necesare pentru efectuarea controlului privind folosința proprietății în conformitate cu interesul general” (Hotărârea CEDO din 21.02.1986 în cauza James și alții, seria A, vol.98, pag. 14.)

10. Curtea Europeană a remarcat de asemenea că noțiunea „interes general” este după necesitate amplă. Considerând firesc că în procesul promovării politicii sociale și economice statelor le aparține dreptul de a stabili propria marjă de apreciere a „interesului general”, Curtea a subliniat că ea va respecta hotărârea puterii legislative în problema aprecierii „interesului general”, cu excepția cazului în care

hotărârea respectivă este lipsită de temei rațional. [...]”

11. În același context, menționăm și Hotărârea Curții Constituționale nr. 17 din 29 mai 2014, în care Curtea a declarat neconstituțional termenul limită impus de Guvern pentru comercializarea unor categorii de produse cu timbru de acciz de tip vechi:

” 59. Curtea subliniază că orice achiziționare de mărfuri de către agenții economici cu scopul punerii în vânzare are la bază un interes economic, ce dă naștere acestora la o speranță legitimă de obținere a unui venit.

60. Potrivit jurisprudenței Curții Europene, anumite „interese economice” ale unui subiect de drept, persoană fizică sau juridică, care pot să se prezinte sub forma unor speranțe legitime la obținerea unor venituri constituie „bun”, în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1. Speranța legitimă trebuie privită ca o posibilitate nematerializată, prin care persoanele își pot realiza anumite drepturi.

61. Astfel, dreptul agenților economici de a dispune de propriile bunuri prin comercializarea acestora reprezintă o valoare patrimonială, având caracteristicile unui „bun” în sensul primei fraze a art.1 din Protocolul adițional la Convenția Europeană.

62. Curtea observă că, până la aprobarea Hotărârii Guvernului nr.243 din 8 aprilie 2010, cadrul legal național nu cuprindea nici o referință care ar viza termenul de valabilitate a timbrelor de acciz în situația în care acestea sunt substituite cu altele noi.

[...]

67. Astfel, Curtea menționează că la momentul achiziționării mărfurilor supuse accizelor și pasibile marcării obligatorii cu “Timbru de acciz”, pus în circulație în 2005 și 2008, cadrul legal nu stabilea agenților economici nici o limitare a aplicabilității în timp a acestora. Respectiv, nici volumul stocurilor achiziționate nu putea fi limitat.

68. În aceste circumstanțe, Curtea reține necesitatea instituirii unui cadru legal previzibil în activitatea agenților economici, care să cuprindă indicii adecvate în circumstanțe concrete.

[...]

71. Totodată, Curtea reține că restricția impusă prin interdicția comercializării după 1 aprilie 2011 a mărfurilor indigene și de import care au fost marcate cu „Timbru de acciz” puse în circulație de la 1 iulie 2008 și, respectiv, de la 1 aprilie 2005 constituie o ingerință disproporționată în raport cu scopul urmărit.

72. O astfel de limitare a comercializării generează profunde implicații cuantificabile în ceea ce privește situația economică a persoanei juridice, care în activitatea sa achiziționează bunuri în scopul realizării acestora, în unele situații achitând toate drepturile de import.”

12. În acest fel, Curtea a considerat ca nefondată o astfel de îngrădire a dreptului de a dispune de bunurile dobândite într-un mod legal.

V. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

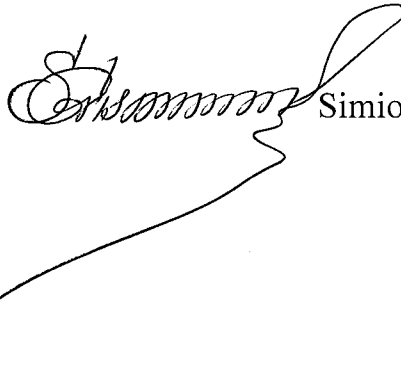
În contextul celor expuse mai sus, solicităm Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității sintagmei „*până la 30 iunie 2018*” conținută de punctul 3 din Hotărârea Guvernului nr. 613 din 01.08.2017 pentru aprobarea Regulamentului sanitar privind avertismentele de sănătate și etichetarea produselor de tutun, a tutunului destinat rulării în țigarete și a produselor conexe, prin raportare la prevederile articolelor 9, 46, 54, 126 și 127 din Constituția Republicii Moldova.

Având în vedere că, restricția impusă de punctul 3 din Hotărârea Guvernului nr. 613/2017 urmează să producă efecte juridice din 30 iunie 2018, care poate genera consecințe economice negative asupra agenților economici, solicit respectuos examinarea în regim de urgență a prezentei sesizări, or după caz, să dispuneți suspendarea prevederilor respective până la soluționarea în fond a cauzei.

VI. SEMNĂTURA

Cu respect,

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Simion GRIȘCIUC